

1

Moja sestra, ja a náš malý brat sme sa narodili (presne v tomto poradí) do dobre situovanej rodiny a náš život bol až na zopár zriedkavých noviniek nudný a pohodlný, kým si v jeden večer roku 1970 naša mama tajne nevypočula otcov telefonát, po ktorom dlho smrkala do kuchynskej utierky – k čomu sa uchýľovala iba v najvypätejších situáciách. Nasledujúce ráno vzala zo sporáka panvicu s praženicou a šmarila ju do otca, ktorý sedel pri stole schovaný za svojimi novinami. Zvrieskol ako dievča – asi predpokladal, že panvica je rozpalená – a spadol zo stoličky. Panvica horúca nebola (mama nie je blázon). Otec zostal chvíľu na dlážke, kým sme všetci neodvrátili pohľad, čo sme urobili iba zo slušnosti. Potom si šiel naliať kávu, no než stačil vziať kanvicu do ruky, mama sa naňho vrhla, pošmykla sa na mokrých novinách a obaja skončili na zemi. Spočiatku to vyzeralo dosť neškodne, skoro ako na ihrisku, no keď ju otec veľkými bielymi rukami chytil pod krk a mame odletela topánka, potom

to už vyzeralo ako vraždenie alebo hororová rozprávka. Palce som držala mame, veľmi som chcela, aby otca nejakým džudistickým chmatom odhodila a prišliapla mu krk tou druhou topánkou, no na pomoc jej musela dobehnúť pani Luntová, až ona otca odtrhla. A potom bolo pol deviatej, pre domom zastal otcov daimler so šoférom Bernardom, ktorý býval v domčeku na našom pozemku. Bernard zatrúbil a odviezol nášho rozzúreného strapatého otca v poliatej košeli do práce. Mama si uhladila šaty a črpla si za plný pohár škótskej so zázvorovým tonikom. K stolu neprišla, neusmiala sa, no ani neplakala. Ani na nás nepozrela, stála v tej jednej topánke pri príborníku a vyzerala zamyslená, akoby bola vo svojom vlastnom svete.

Na raňajky sme dostali iba sušienky, pri tom cirkuse (to sú slová pani Luntovej) vzalo všetko ostatné skazu. Viete, v tých časoch ľudia nemávali v špajze nekonečné zásoby, nakupovať sa chodilo denne. Lepšie povedané, pani Luntová chodila.

Ako vravím, mama stála pri príborníku, premýšľala, a než dopila, musela dostať nápad, lebo sa rozbehla do haly. Počuli sme, že vytáča nejaké číslo, a keďže sa pred chvíľou odohralo, čo sa odohralo, všetci sme natiahli uši, zvedaví, s kým mama zatúžila hovoriť. Pani Luntová sa ani nepokúsila odvieť našu pozornosť rečičkami, aby nás ušetrila a ochránila mamino súkromie: stuhla a priložila ucho k dverám. Dokonca si položila prst na ústa.

Myslela som, že mama volá na políciu alebo tomu mužovi, čo sa volal Phil, ale nie. Iba zrušila objednané uhlie, ktoré nám mali doviesť v ten deň.

„Tak to by bolo všetko,“ povedala statočným, no zlomeným hlasom. „Do konca týždňa to spresním.“

Bola som sklamaná. Myslím, že to bolo sklamanie pre nás všetkých.

Po večeroch naši sedávali pri rozkúrenom kozube, oheň u nás nehorel iba za najväčších horúčav. Otec dával prednosť uhliu, uprene civel do jeho pokojnej oranžovej žiary, ani ne-žmurkol, kým mu nesčerveneli líca. Mama mala radšej drevo – poskakujúce plamienky na dlhých polenách, praskanie dreva, keď polená postupne prehárili. Uhlie, čo sa v uhliaku vlhko lesklo, neznášala. A ešte väčšmi neznášala uhoľný popol, lebo dlho zostával vo vzduchu, keď pani Luntová povymetala kozub. Drevený popol bol poslušnejší. Vedeli sme to, lebo mama o ňom (o popole) napísala báseň, tam boli všetky tie obrazy. Navyše neznášala uhliara, lebo raz ho videla, ako močí na jej kvetinový záhon. Asi by jej to neprekážalo, no uhliar svoj silný prúd namieril na trs nechtíkov a normálne ich priklincoval k zemi. Toto mama do básne nedala, ale posťažovala sa otcovi, ktorý nad tým mávol rukou: „No bóže! Chlapík si skrátka potreboval uľaviť, čo je na tom?“ A potom, asi chcel byť vtipný, do debaty zatiahol aj pani Luntová. „Vidieť uhliara, ako si uľavuje, nosí šťastie, to ste nevedeli, pani L.“ Načo pani Luntová zhíkla, zalapala po dychu ako matróna v sitkome a so šomraním ušla.

A bolo. Uhliar viac neprišiel, kúrilo sa drevom, ktoré nám vozil mliekar. Ten s tou svojou rozvrzganou rachotinou krúžil po príjazdovej ceste ako cirkusant v aréne a čo bolo ešte lepšie, vedel nádherne písať a vždy sa chvíľu jašil s našou labradorkou Debbie.

Pani Luntová vyhlásila, že drevo je síce fajn, ale treba ho vedieť uskladniť a udržať v suchu (ale priveľmi ho nepresušiť) a že medzi brvnami sa môže usadiť kadejaká strašná

háved', zatiaľ čo uhlie je nezákerné a pre živého tvora neobývateľné. Pri uhli presne viete, na čom ste. No mama sa nedala presvedčiť, okamžite pani Luntovej pripomenula toho nechutného čurajúceho uhliara.

Nazdávala som sa, že sme prosto prešli na drevo, nič viac som za tým nevidela, no moja sestra z toho vyvodila niečo iné. Vrtalo jej v hlave, kam sa otec podel, keď ho tak dlho niet, a podchvíľou do mňa dobiedzala, aby videla, či sa už začínam báť aj ja. Akoby jej bolo jasné, že skôr či neskôr k tomu dôjde, a chcela, aby to bolo čím skôr.

„Mame na sto percent preskočí, ak zostane sama,“ vyhlásila moja sestra. „Modlime sa, aby sa čo najskôr vrátil domov. Len aby sa nerozvedli!“

„Nerozvedú sa,“ uistila som ju.

„Rozvedú, stav sa! Tí dvaja sú ako pes a mačka, nič ich nespája,“ vyhlásila sestra. Nesúhlasila som. Podľa mňa boli naši ako dve rozličné rasy psov (alebo dva druhy mačiek).

Mne sa videlo, že spoločného majú veľa. Podobali sa, obaja milovali hrianky, dokonca rovnako chodili (dupali na päty), obaja veľa čítali a mali radi Iris Murdochovú, ešte aj odrhali rovnakým spôsobom, *kch-kch*. Zoznam ďalších podobností by bol veľmi dlhý, ale nevymenujem ich všetky, pretože to nie je podstatné.

„Obaja radi sedávajú pri ohni,“ povedala som, čím sme sa opäť dostali k uhliarovi.

Správu o rozchode s otcom sa nám mama snažila podať čo najbezbolestnejšie.

„Nechcem z toho robiť problém,“ začala čičikavo. „S vaším otcom sme sa už dohodli. Rozvedieme sa. Otec odišiel, bývať bude v byte.“

Moja sestra vyhrkla: „Och, chudáčik ocko!“ a atmosféra sa okamžite zmenila.

Na čo mama vybuchla: „Chudáčik ocko? Váš otec je v siedmom nebi!“ A začala vydávať hlasné, komické vzlyky – neodvážila som sa pozrieť na sestru zo strachu, že sa rozchocem. Poznáte to, aké to je, keď je vám do smiechu v tú najnevhodnejšiu chvíľu.

Nechápala som, ako mohla sestra, ktorá si o mamu zjavne robila starosti, povedať „chudáčik ocko“. Fakt nie.

A potom otcovi napísala list – použila naň svoj špeciálny listový papier pastelovej farby s obálkami rovnakého odtieňa – a prosila ho, aby si to s rozvodom rozmyslel. Bol to krátky list a bola v ňom aj veta: *My s Lizzie sa začíname báť, čo s nami bude.* Otec neodpísal, rovno jej zatelefonoval. Objasnil, ako tú situáciu vidí on, a ešte sestru upozornil, že po veci mu príde šófer Bernard. Keď sa to do počula mama, kázala nám strážiť Debbie – pre prípad, že by ju chcel Bernard ukradnúť.

Bernard prišiel a vzal nejaké veci, medzi iným aj olejomalbu poľovníckeho psa s mŕtvym vtákom v papuli, pánsky necesér so značkovými kefami na vlasy a hriankovač. Sestra pripravila na kôpku aj ďalšie veci – vrátane otcovho obľúbeného vankúša – no Bernard sa prísne držal zoznamu, navyše vzal iba deku, v ktorej to všetko odniesol.

Debbie som celý čas držala na vôdzke a veľmi mi odľahlo, keď otcov daimler odfrčal bez nej.

Mama sa konečne zbavila otca aj jeho otrasných kief. Nazdali by ste sa, že bude rada, a nielen preto, lebo bol zaľúbený do Phila z továrne a doma vychádzal zo svojej pracovne iba na večeru (na olovrant či obed ani raz). A keď sa stadiaľ

konečne vynoril, zakaždým bol nervózny ako čert. Napríklad: boli sme v polovici večere a v polovici debaty, čo si myslíme o najnovšej móde, podľa ktorej môže byť stôl samá omrvinka, keď otec vyliezol z pracovne s hlavou ulízanou do posledného vláska a vyštekol na mamu, aby okamžite zadusila cigaretu. A hneď za tým sa obul do nás, vraj nedržíme správne príbor. Mama síce strúhala posmešné grimasy, no ja som sa neodvážila neposlúchnuť. Usilovala som sa jesť s vidličkou v ľavej ruke, hoci škandinávsky spôsob naberať jedlo vidličkou v pravej ruke sa mi zdal rozhodne lepší. A len čo otec dojedol, zakaždým vyhlásil, že má ešte prácu, a znova nás nechal samých. A my sme okamžite preložili vidličky do pravej ruky a pokračovali v diskusii o omrvinkách.

Mama popod nos zašomrala „idiot“ alebo niečo v tom duchu, na čo Jackino, náš malý brat, začal otca brániť a rozbehol sa za ním do pracovne. No keď sa vrátil, bol smutný a nebola s ním reč.

Hneď po ich rozchode som si myslela, že som vlastne rada, že sme sa otca zbavili. No v skutočnosti mi chýbal – ukázal sa síce len pri večeri, ale aj to bolo viac než nič, a jeho výčitky sa mi zrazu zdali dôležité. A keď som sa do počula o jeho tajnom romániku – z jednoaktovky, v ktorej naša mama opísala, ako sa dozvedela o otcovej nevere – zmenila som naňho názor, pretože to bolo vzrušujúce a nečakané. Náš otec je človek z mäsa a kostí, len si to predstavte! Dovtedy mi pripadal skôr ako zaprášená stará busta, okolo ktorej treba chodiť po špičkách.

Ešte aj moja sestra – ktorá pre ten rozchod zúrila a veľmi sa obávala budúcnosti – bola otcovým ľubostným pome-rom nadšená. „Vôbec si neviem predstaviť, ako sa s niekým

bozkáva – a ešte k tomu s chlapom,“ povedala. „Neuveriteľné!“ V tomto sme sa zhodli. Bolo to na neuverenie.

Možno preto bola naša mama taká rozhodená. Možno aj ona zrazu uvidela otca v romantickjšom svetle, keď si tajne vy počula, ako si s tým druhým šepká do telefónu. A teraz bol preč.

(Adele má slúchadlo pri uchu, mikrofón zakrýva dlaňou.)

RODERICK: *(potichu) Chcem ťa.*

MUŽSKÝ HLAS: *Kedy?*

RODERICK: *O pol hodiny v byte.*

MUŽSKÝ HLAS: *Dones hriankovač.*

„Nezostaneš sama, mami,“ utešovala som ju. „Máš pani Luntovú.“

„Pani Luntová mi môže byť ukradnutá,“ odsekla. „Je to krava.“

„Máš nás troch,“ zaštekotala som, načo mama zacitovala verš z básne *Osamelý v dave*, kde sa píše o plastovom petržlene na tanieri hladného človeka.

Mojej sestre sa napokon podarilo nainfikovať ma strachom z matkinej osamelosti – ako to už veľké sestry robievajú – a dookola vyratúvala možné následky. Sestra mala jedenásť, ja deväť, o živote vedela viac než ja. A tak som jej napokon dala za pravdu a uznala, že osamelosť patrí k tým najhorším možným veciam na svete a špeciálne u našej mamy by sa mohla zvrhnúť na zúfalstvo a na písanie hier, čomu sa bolo treba za každú cenu vyhnúť. No stále som z toho nebola taká utrápená ako sestra, ani sa mi tým nechcelo príliš zaoberať – načo ma moja sestra obvinila z krutosti.

Na svoju obranu som vymenovala celý rad ľudí, ktorí našej mame pomôžu, aby sa necítila sama. A bol to dlhý zoznam. Tak po prvé, mamina rodina – mama mala starších bratov (sestry, žiaľbohu, nie). Jej matku som nerátala, bola to bezcitná osoba s čudnou záľubou sypať soľ do rán. Zato sme mali niekoľko celkom milých tiet a zopár rozmazaných sesterníc a bratancov.

Mama nemala najlepšiu kamarátku (vlastne vôbec žiadnu kamarátku) a to, musela som uznať, bola značná nevýhoda. Nedostatok kamarátok spôsobila internátna škola kdesi na opačnom konci krajiny, do ktorej mamu poslali, a fakt, že sa vydávala už ako deväťročná, hneď ako dosiahla plnoletosť.

Takže kamarátky žiadne, no jedno plus sa predsa len našlo – existovala celá kopa rodinných známych, s ktorými sa mama poznala odjakživa – všetko uhladení, nóbl ľudia, čo doma organizovali koktailové večierky. Tí by mohli zahnať každý náznak osamelosti, nie?

A ešte tu boli naši susedia. Napríklad pani Vanderbusová, milovníčka kadejakých širokánkových halien, a jej šofér pán Mason.

Veľký starý dom pani Vanderbusovej stál na tej istej príjazdovej ceste v tvare D ako náš. Pani Vanderbusová si popoludní rada zdriemla a z okna na poschodí na nás zvykla vykrikovať („S pánom Masonom máme siestu, tak tam dolu držte klapačky!“) a my sme dramaticky chodili po prstoch a usilovali sa byť čo najtichšie, kým sa naša suseda znova nezjavila v okne s výkrikom „Budíček! Budíček!“ čo znamenalo, že už vstali.